

BALANÇ DE GESTIÓ DE RESIDUS Any 2023

Govern d'Andorra

LA GESTIÓ DE RESIDUS. Any 2023

1. INTRODUCCIÓ

La Llei 25/2004, del 14 de desembre, de residus reconeix el dret a l'accés a la informació ambiental i, entre altres aspectes, estableix, a l'article 6, que les administracions han de publicar i difondre informació general relativa a la gestió de residus. Per aquest motiu, el Govern va aprovar el 30 d'abril del 2008 el Reglament sobre l'accés a la informació ambiental en l'àmbit dels residus, que fixa l'obligació de les administracions públiques de subministrar informació i, en particular, de publicar un informe anual sobre la gestió dels residus.

L'any 2023 ha estat marcat per la continuïtat en els treballs de desenvolupament de la normativa derivada de la **Llei 25/2022, del 30 de juny, d'economia circular** (en endavant, "LEC"), així com en el desenvolupament de les accions marcades per **l'Estratègia nacional d'economia circular - Horitzó 2035** (en endavant, "ENEC") i pel **Pla nacional de residus - Horitzó 2035** (en endavant, "PNR"), que marquen les línies estratègiques en matèria de gestió de residus per als anys vinents.

2. MARC LEGAL

Les actuacions en l'àmbit de la gestió de residus s'emmarquen en la normativa andorrana en vigor, en l'acord bilateral amb Espanya i en els convenis internacionals.

El marc legal general per a la gestió de residus és la Llei 25/2004, del 14 de desembre, de residus, que té com a objectiu bàsic permetre al Govern "dur a terme una gestió ambientalment racional dels residus de manera que garanteixi la preservació de la salut de les persones i la protecció del medi ambient, i proveir el marc jurídic necessari per a la realització dels objectius del Pla nacional de residus". I recentment, s'ha afegit a aquest marc legal la Llei 25/2022, del 30 de juny, d'economia circular, tal com s'ha exposat anteriorment.

La Llei 25/2004, de residus, estableix un ordre de prioritats en les opcions de gestió de residus que es basava en la Directiva europea 89/429/CEE; aquestes opcions també estaven incloses en el Pla nacional de residus: prevenció, reutilització, reciclatge, valorització energètica i eliminació segura.

No obstant això, la LEC revisa aquesta jerarquia i modifica la Llei 25/2004, de residus, per adaptar-la a la Directiva 2008/98/CE de residus i la seva modificació (Directiva 851/2018), en què la jerarquia de residus és: prevenció, preparació per a la reutilització, reciclatge, valorització (inclosa la valorització energètica) i eliminació.

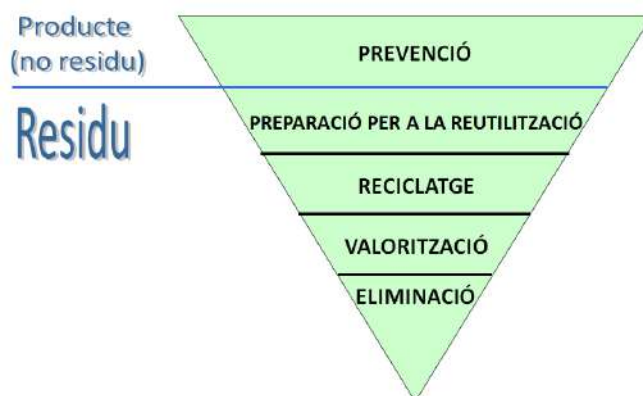

Figura 1. Jerarquia en la gestió dels residus

Tots els residus generats a Andorra són gestionats seguint els criteris ambientals més correctes i segons la tecnologia disponible, com també segons la jerarquia de gestió de residus. Hi ha diverses línies de recollida segons la composició i l'origen.

Cal tenir en compte que la recollida selectiva dels residus urbans (com a mínim de les fraccions de residus de paper, envasos, vidre, matèria orgànica, tèxtils, domèstics perillosos, voluminosos i altres determinats reglamentàriament) és competència dels comuns, mentre que la gestió final és competència del Govern.

A grans trets, l'organització de la recollida i la gestió de residus és la següent:

1. Recollida amb contenidors al carrer: es disposa de contenidors al carrer per recollir selectivament les fraccions segregades dels residus sòlids urbans (RSU), el vidre, els envasos lleugers, el paper i el cartró, els olis vegetals i el tèxtil. A més, hi ha punts de recollida selectiva dintre de locals de comerços, institucions i centres sanitaris per a piles, mòbils i medicaments caducats.

2. Recollida porta a porta sense contenidor: per a determinats residus, com els voluminosos i el paper i el cartró, es fa la recollida porta a porta.

3. Deixalleries comunals, minideixalleries i deixalleries mòbils: estan destinades a recollir els residus de particulars. Les deixalleries que actualment hi ha en funcionament per als ciutadans són:

- Deixalleria comunal de les valls del Nord (les parròquies d'Ordino i la Massana comparteixen les instal·lacions).
- Deixalleria comunal de Sant Julià de Lòria.
- Deixalleria comunal d'Encamp i de Canillo (les dos parròquies comparteixen les instal·lacions).
- Deixalleria comunal d'Escaldes-Engordany.
- Deixalleria comunal d'Andorra la Vella (comparteix espai amb la deixalleria industrial).
- Deixalleria comunal del Pas de la Casa.

D'altra banda, cal destacar que, molt sovint, les deixalleries comunals estan emplaçades en zones allunyades del centre de la població i, per aquest motiu, alguns comuns han situat minideixalleries als nuclis urbans amb la finalitat de facilitar la recollida als usuaris. El 2023 les minideixalleries en funcionament estan ubicades a:

- Escaldes-Engordany: aparcament del Fener.
- Sant Julià de Lòria: aparcament de les Feixes del Rabató.
- Andorra la Vella: als aparcaments del parc Central, del Valira, de Meritxell 1, de la Vinyeta, del Cedre i de la Roureda de Malreu de Santa Coloma, a l'aparcament d'autobusos Centre Ciutat (Prat de la Creu) i als carrers de Terra Vella i Ciutat de Valls.

L'any 2017, per tal d'apropar el reciclatge als nuclis més allunyats, i seguint les accions del PNR, es van instal·lar vuit deixalleries mòbils, una per a cada parròquia i una altra d'específica per al Pas de la Casa.

Algunes parròquies, com Encamp, Canillo o la Massana, han instal·lat al carrer contenidors que fan la funció de minideixalleries urbanes i on es poden recollir diversos residus.

4. Deixalleria industrial del Centre de Tractament de Residus (CTRASA): en aquesta deixalleria es recullen els residus procedents de les petites indústries, els comerços i les empreses del país i l'Administració. També rep la major part dels residus procedents de les deixalleries i minideixalleries comunals.

5. Gestors privats de residus: alguns dels residus generats són gestionats directament per gestors privats de residus autoritzats. Els residus que accepten solen ser els que no es poden recollir als emplaçaments o a les instal·lacions mencionats anteriorment i que requereixen una via de gestió específica.

6. Centre de Tractament de Residus (CTRASA): aquesta instal·lació rep directament els residus sòlids urbans (RSU), els residus assimilables a urbans (RAU), els llots procedents de les estacions depuradores d'aigües residuals (EDAR), els residus carnis i els residus hospitalaris.

L'any 2023 s'han generat 152.196 tones de residus a Andorra; un 26% s'ha tractat al país i un 74% s'ha exportat per a la gestió final fora del país. Aquesta quantitat inclou tots els residus generats al país, com ara els residus domèstics (residus urbans i residus assimilables procedents de comerços, indústries i institucions, incloses les fraccions recollides de manera selectiva) i tots els residus exportats directament per gestors de residus a plantes de valorització o eliminació. No hi estan inclosos els residus de terra i pedres procedents de la construcció, dels quals es van exportar 220.848 tones destinades a valorització, xifra que representa una disminució de l'1,3% respecte de l'any anterior (223.647 tones exportades el 2022).

GESTIÓ FINAL DELS RESIDUS	TRACTATS AL PAÍS		EXPORTATS		TOTAL Tones
	Tones	%	Tones	%	
2016	38.532	35	71.216	65	109.748
2017	38.093	30	87.352	70	125.445
2018	40.715	30	96.035	70	136.750
2019	40.996	30	94.373	70	135.369
2020	40.139	30	93.197	70	133.336
2021	38.310	28	99.421	72	137.731
2022	40.683	27	108.906	73	149.590
2023	40.312	26	111.884	74	152.196

Taula 1. Balanç dels residus tractats a Andorra i exportats

Les dades del 2023 mostren una estabilització en la generació total de residus amb un lleuger augment general proper a 2.600 tones; això suposa un increment del 1,7% respecte a l'any anterior.

Pel que fa a les fraccions de residus urbans, la fracció de rebuig (RSU) generat ha disminuït un 2% (28.084 t el 2022, enfront les 27.528 t el 2023) i les fraccions principals de la recollida selectiva s'han mantingut al mateix nivell. Destaca l'augment dels residus tèxtils en un 40% (de 111 t el 2022 a 155 t el 2023), o dels residus de poda de jardineria en un 38% (de 185 t el 2022 a 254 t el 2023).

D'altra banda, els residus no urbans també s'han mantingut estables en general, tot i que hi ha hagut un augment d'un 85% dels residus de fangs humits exportats, degut a un canvi en el procés de tractament, i que els residus de runa s'han incrementat un 3% respecte a l'any anterior. La resta de residus han sofert una disminució generalitzada, com ara un -37% per la fusta, un -5% per la ferralla, o un -22% per als vehicles fora d'ús.

3. PROGRAMES ESTABLERTS EN EL PNR - HORIZZÓ 2035

El PNR - Horitzó 2035 es va aprovar el 22 de desembre del 2022; així doncs, es va preveure que les actuacions marcades en el pla es comencessin a desenvolupar a partir del 2023.

El document de *Programes i accions 2023-2027* s'ha estructurat en sis programes d'acció, els quals estan orientats a uns objectius específics, i són:

- Programa 1. Prevenció (PRE)
- Programa 2. Preparació per a la reutilització (PxR)
- Programa 3. Reciclatge (REC)
- Programa 4. Responsabilitat ampliada del productor (RAP)
- Programa 5. Seguiment de les instal·lacions de gestió de residus (IGR)
- Programa 6. Governança, avaluació i seguiment del pla (GAS)

Aquests programes estan formats per un total de 31 actuacions, de les quals deu es consideren actuacions estratègiques.

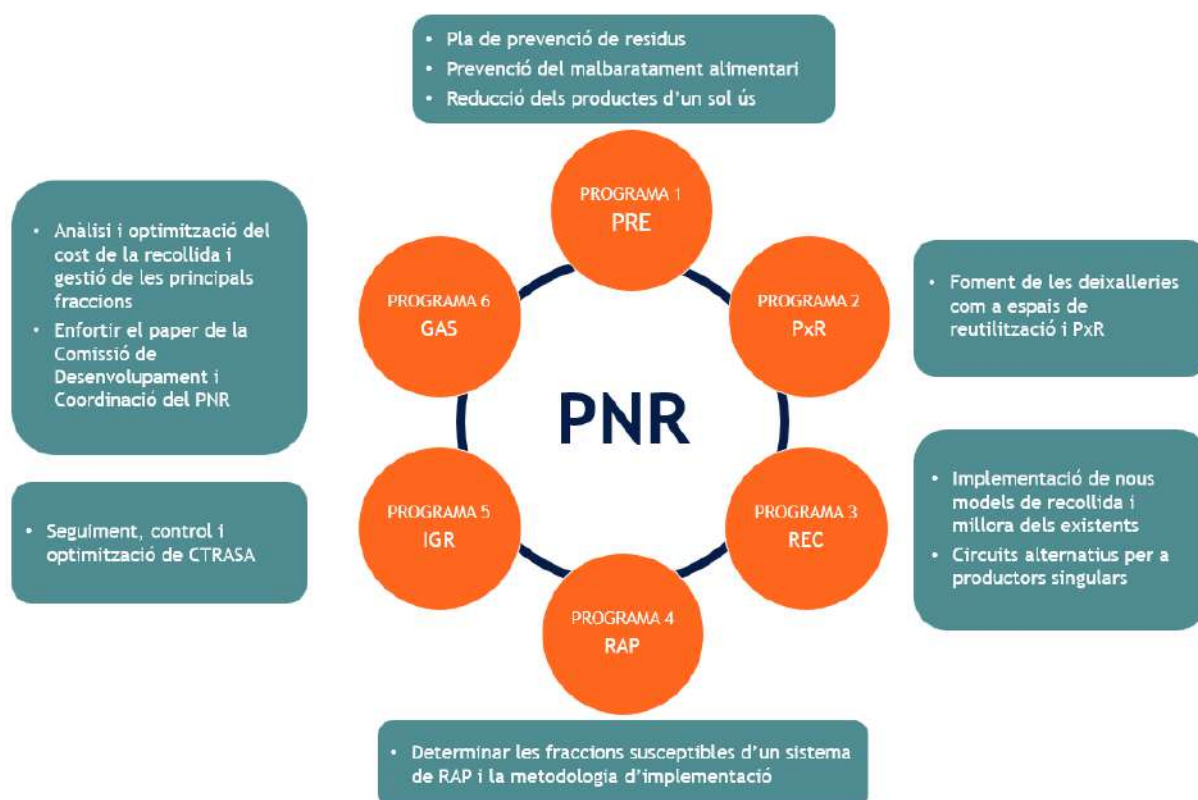

Figura 2. Programes i accions 2023-2027 del PNR - Horitzó 2035

Al PNR també s'hi incorporat les accions de l'Estratègia nacional d'economia circular (ENEC) que hi estan directament relacionades, com ara les accions de malbaratament alimentari o de reducció de plàstics d'un sol ús, entre d'altres.

PROGRAMA 1: PREVENCIÓ (PRE)

La prevenció és el principi jeràrquic prioritari en la gestió de residus i l'eina més eficient pel que fa a evitar els impactes negatius associats a la seva generació.

Per a aquesta primera opció en la jerarquia de la gestió de residus, el pla d'acció preveu un conjunt de deu accions dirigides als fluxos considerats més rellevants i amb més potencial de reducció del pes en la generació global de residus.

ACTUACIÓ		
PRE-1	Elaboració del Pla de prevenció de residus	
PRE-2	Prevenició del malbaratament alimentari	∞ENEC
PRE-3	Reducció dels productes d'un sol ús, sobretot plàstics	∞ENEC
PRE-4	Foment del consum de l'aigua de l'aixeta	∞ENEC
PRE-5	Prevenició de residus al sector de la construcció	∞ENEC
PRE-6	Prevenició de residus al sector del turisme i del comerç	∞ENEC
PRE-7	Enfortir la participació en la Setmana europea de prevenció de residus	
PRE-8	Potenciar la reducció de materials d'un sol ús en esdeveniments festius, culturals i esportius i en l'àmbit escolar	
PRE-9	Promocionar l'ús responsable del paper i la digitalització de l'Administració	
PRE-10	Subproductes	

Taula 2. Actuacions del programa de prevenció

Els objectius específics d'aquest programa són:

a) Quantitatius:

- Reduir la generació de residus urbans un 15% l'any 2030 i un 20% l'any 2035 respecte a l'any 2010, tenint en compte la població equivalent
- Reduir un 50% el malbaratament alimentari
- Reduir la utilització de productes d'un sol ús

b) Qualitatius:

- Promocionar les pràctiques de reutilització de recursos i de conscienciació de la ciutadania, els comerços i el turisme respecte dels beneficis d'aquesta pràctica
- Divulgar les eines que les administracions públiques posen a l'abast dels ciutadans per ampliar la vida útil dels articles i materials

Les actuacions estratègiques d'aquest programa són el Pla de prevenció de residus, el malbaratament alimentari i la reducció dels plàstics d'un sol ús.

Així doncs, i durant l'any 2023, les accions desenvolupades han estat les següents:

- PRE-2. Prevenció del malbaratament alimentari

El malbaratament alimentari és la part dels aliments que, sent consumibles de manera segura per les persones, són descartats. Aquesta actuació pretén reduir el malbaratament alimentari i augmentar l'aprofitament dels aliments mitjançant diverses accions dirigides als menjadors escolars i altres serveis de restauració col·lectiva, i a sensibilitzar la ciutadania i les activitats econòmiques del sector de l'hoteleria i del comerç d'alimentació, per generar consciència del problema i optimitzar els hàbits de consum responsable.

- PRE-2.1 i PRE-2.2. Pla de prevenció del malbaratament alimentari

Durant el 2023 s'ha licitat un *Estudi diagnòstic del malbaratament alimentari*, amb l'objectiu de conèixer quin és el grau de malbaratament alimentari actual en les etapes de la cadena alimentària, així com d'establir la metodologia per tal de calcular-lo en els propers anys.

- Altres accions relacionades amb el malbaratament alimentari

El 29 de setembre se celebra el Dia internacional de conscienciació sobre la pèrdua i el malbaratament alimentari.

Aquest dia internacional es va definir a la 74a sessió de l'Assemblea General de les Nacions Unides a proposta d'Andorra i San Marino, i permet fer una crida i conscienciar la població per adoptar mesures encaminades a reduir les pèrdues i el malbaratament d'aliments i contribuir a l'assoliment de l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible.

Figura 3. Cartell del Dia internacional de conscienciació sobre la pèrdua i el malbaratament alimentari. ONU,2023

Amb aquest motiu es va fer difusió per les xarxes socials de consells per conscienciar la ciutadania sobre aquesta acció, amb missatges com ara:

1. Compra només el que necessites i planifica la compra
2. Emmagatzema els aliments correctament i organitza la teva nevera
3. Aprèn a diferenciar entre data de consum preferent i data de caducitat
4. Practica la cuina d'aprofitament
5. Adquireix els productes promocionats abans que caduquin

Figura 4. Difusió a través de les xarxes socials (@circularandorra)

Així mateix, aprofitant la celebració d'aquest dia es va aprovar el Decret 464/2023, del 27-9-2023, pel qual s'aprova el Reglament que estableix els criteris sobre els espais per prevenir el malbaratament alimentari, que determina els criteris mínims pel que fa a terminis, ubicació i senyalització dels espais que han de contenir productes alimentaris amb data de consum preferent o amb data de caducitat properes o productes amb imperfeccions o desperfectes que no posin en risc la salut del consumidor ni la funcionalitat del producte.

Així mateix, a l'entrada en vigor del Reglament, aquests espais havien de presentar una imatge homogènia en els centres comercials (grans magatzems i grans supermercats) declarats com a productors singulars de residus d'envasos, de vidre, de paper i cartró i de matèria orgànica segons el Decret, del 7 de juny del 2017.

Figura 5. Imatge que acompanya als espais destinats a la prevenció del malbaratament alimentari als centres comercials

- PRE-3. Reducció dels productes d'un sol ús, sobretot plàstics

La reducció dels productes d'un sol ús, en concret de material plàstic, és una de les línies estratègiques europees en el foment d'un consum responsable i sostenible degut al gran impacte ambiental que aquest tipus de productes comporten sobre el medi ambient i la salut de les persones.

- PRE-3.1. Ampliar el decret de prohibició de productes de plàstic d'un sol ús

Durant el 2022, es va aprovar el Decret 331/2022, del 17-8-2022, pel qual s'aprova la llista dels productes de plàstic d'un sol ús dels quals es prohibeix la producció, la importació i la introducció en el mercat andorrà, el qual va entrar en vigor el 20 de gener del 2023. El Decret prohibeix els bastonets de cotó, els coberts, els plats, les palletes, els agitadors de begudes, els pals destinats a anar units a globus i subjectar-los, els recipients per a aliments fets de poliestirè expandit i els recipients i vasos per a begudes fets de poliestirè expandit.

Durant el 2023 no s'ha considerat necessari ampliar ni modificar la normativa.

No obstant això, i per tal de donar compliment a l'article 27.d de la Llei 25/2022, del 30 de juny, d'economia circular, es va aprovar el Decret 379/2023, del 19-7-2023, pel qual s'aprova el Reglament de productes alimentaris en monodosi exempts de ser prohibits per al consum.

Aquest Reglament defineix la llista de productes alimentaris en monodosi, entenent com a *monodosi* un envàs d'un sol ús de plàstic, que queden exempts de ser prohibits per al consum en el mateix local d'acord amb criteris sanitaris.

PRODUCTES EN MONODOSI PROHIBITS SI ESTAN ENVASATS EN PLÀSTIC:

				
Salses i amaniments que no necessitin refrigeració	Oli i vinagre	Conserves	Productes en pols	Altres
Quètxup, mostassa, maionesa, allíoli, soja i salses en general (barbacoa, de iogurt, césar, etc.).		mel, melmelada, etc.	café soluble que no requereix preparació per consumir-la, sucre, sal i pebre.	crema de cacau i crema de llet.

PRODUCTES EN MONODOSI EXEMPTS DE PROHIBICIÓ

			
Salses i amaniments refrigerats	Infusions i café no soluble	Mantega i margarina	Edulcorants
Salses i amaniments que necessiten refrigeració per al seu correcte manteniment.			sacarina, estèvia, aspartam, etc.

Figura 6. Principals tipus de productes alimentaris en monodosi de plàstic que es regulen

- PRE-3.2. Informar i treballar conjuntament amb els actors implicats sobre les alternatives als productes d'un sol ús i les prohibicions

Per tal d'informar els actors implicats, principalment el sector de la restauració, i ajudar-los a eliminar els productes de plàstic alimentaris distribuïts en monodosi i altres productes de difícil gestió, el Govern ha publicat al novembre del 2023 la *Guia de sensibilització dirigida al sector de la restauració per tal d'eliminar els productes alimentaris en monodosi i altres productes de difícil gestió*. Aquesta guia es pot consultar a la web de medi ambient, seguint l'enllaç següent:

https://www.mediambient.ad/images/stories/PDF/ec_sectors/guia_x_restauraci%C3%B3_monodosis_WEB_compressed.pdf

Figura 7. Guia de sensibilització dirigida al sector de la restauració per tal d'eliminar els productes alimentaris en monodosi i altres productes de difícil gestió

- PRE-3.4. Establir un pla de reducció dels productes de plàstic d'un sol ús sense alternativa

Durant el 2023 es va aprovar el Decret 384/2023, del 19-7-2023, pel qual s'aprova la llista dels productes de plàstic d'un sol ús que estan subjectes a reducció, per tal de donar compliment a l'article 10 de la LEC. Aquest Decret estableix que els productes de plàstic d'un sol ús, concretament els vasos per a begudes, incloses les seves tapes i taps, i els recipients per a aliments estan subjectes a reducció. Els objectius i els criteris de reducció estan determinats en el Pla de reducció previst a l'ENEC, així com en el PNR.

Figura 8. Productes de plàstic d'un sol ús subjectes a reducció

Així doncs, durant l'octubre del 2023, es va licitar el *Pla de reducció de productes de plàstic d'un sol ús sense alternativa*.

- PRE-4. Foment del consum de l'aigua de l'aixeta

Amb aquesta acció es vol millorar l'accés de la ciutadania a l'aigua destinada al consum humà i a promoure l'ús d'aigua de l'aixeta. El foment del consum d'aquesta aigua tindrà com a conseqüència la reducció de la generació de residus d'envasos de plàstic.

Així mateix, hi implica el sector turístic i de la restauració, i determina un rol exemplar de l'Administració.

- PRE-4.1. Donar suport als agents implicats en l'aplicació de la normativa relativa al consum d'aigua de l'aixeta

L'article 27.2 de la LEC determina l'obligatorietat que tenen els restaurants de servir aigua de l'aixeta gratuïtament –sempre que provingui de la xarxa de distribució– als seus clients i a indicar-ho d'una manera visible, bé a la carta o bé a l'establiment.

En aquest sentit, es va crear una infografia específica per als establiments, que es va posar a disposició de la pàgina web <https://www.mediambient.ad/informacio-per-sectors>

Figura 9. Cartell informatiu sobre la gratuïtat de l'aigua de l'aixeta

Com en altres accions, s'ha fet difusió d'aquesta informació a través de les xarxes socials (Instagram, Twitter i Facebook) a través del perfil @circularandorra.

Figura 10. Xarxes socials

Finalment, per tal de fer arribar tota la informació d'aquesta acció, així com d'altres obligacions de la LEC, el 5 de juliol del 2023 el Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat va iniciar una campanya d'informació als establiments d'hoteleria. Aquesta campanya s'ha allargat durant el 2024.

- PRE-6. Prevenció de residus al sector del turisme i del comerç

A Andorra, el sector del turisme té una gran rellevància. Els visitants fan ús del sector de l'hoteleria i de les activitats comercials i tenen una repercussió molt intensa en la generació de residus. Per tant, és fonamental incidir en les pràctiques de prevenció de residus que aquests sectors generen.

- PRE-6.1. Donar suport als agents implicats i fer el seguiment dels aspectes definits en l'article 27 de la Llei 25/2022, de 30 de juny, d'economia circular, sobre el malbaratament alimentari i el consum d'aigua de l'aixeta

Com s'ha comentat en l'acció PRE-4.1 per tal d'ajudar el sector de l'hoteleria a donar compliment a les obligacions derivades de la LEC, es van posar a la seva disposició, a través de la pàgina web <https://www.mediambient.ad/informacio-per-sectors>, dos infografies per informar el consumidor de la possibilitat de demanar aigua de l'aixeta gratuïtament, així com de la possibilitat d'endur-se el menjar sobrant.

Figura 11. Cartell informatiu sobre la gratuïtat de l'aigua de l'aixeta i sobre la possibilitat d'endur-se el menjar sobrant

Així mateix, ja s'ha comentat l'acció PRE-3.2 la publicació de la *Guia de sensibilització dirigida al sector de la restauració per tal d'eliminar els productes alimentaris en monodosi i altres productes de difícil gestió*.

- PRE-7. Enfortiment de la participació en la Setmana europea de la prevenció de residus

La Setmana europea de la prevenció de residus és un esdeveniment que s'organitza arreu d'Europa per promoure accions de sensibilització sobre la prevenció de residus, en què participen diversos actors, com ara les administracions públiques, les associacions, les empreses, etc., amb activitats dirigides a tot tipus d'audiències.

Andorra ha pres part en la 15a Setmana europea de la prevenció de residus (SEPR), del 18 al 26 de novembre del 2023, enguany sota el lema "Envasos. No t'emboliquis!".

El conjunt de les administracions del país (Govern i comuns), conjuntament amb Andorra Sostenible i altres entitats, han organitzat activitats per promoure hàbits de consum sostenibles i de prevenció de generació de residus.

Algunes d'aquestes propostes van ser el punt d'informació per conscienciar sobre la prevenció dels residus de tipus envasos a la ciutadania, la visita presencial al Centre de Triatge d'Envasos i la presentació de la visita virtual, disponible per a tots els ciutadans, així com activitats a les escoles que incloïen tallers sobre reutilització i reciclatge i la instal·lació d'estructures en forma de cor per conscienciar i recollir els taps de plàstic d'envasos.

#EWR2023 #SEPR2023

SETMANA EUROPEA
de la PREVENCIÓ DE RESIDUS

ENVASOS 18-26
Novembre

DIMARTS 21

Taller de bioplàstics amb residus orgànics
Plaça d'Enxanador - Escoles 3r-4t de primària

Taller de Furoshiki "L'art d'embollicar amb roba"
18h a 21h - Casal de la Veïnatge - Taller de vídeo a càrrec de tots els públics

DILLUNS 20

Presentació didàctica sobre els envasos a les escoles
Plaça d'Enxanador - Escoles 3r-4t de primària

Lliurament de premis del concurs d'iniciatives ambientals
Escuela Ingenu / Govern 18h30 - Vestibul del Prat del Roure

DIMENES 22

Taller de Reutilització Creativa
18h - 20h30 - Casal Paralel - Sant anyes

Taller de bioplàstics amb residus orgànics
Plaça d'Enxanador

Taller de bioplàstics amb residus orgànics
18h a 21h - Sala de congressos del Centre d'Enxanador - Tots els públics

Visita Centre Triatge Envasos
18h a 20h - Centre de Triatge del Centre d'Enxanador - Dirigida a membres d'AGREDA

DIVENDRES 24

Jornada formativa no t'embolliquis: Sensibilització sobre el residu plàstic
18h a 20h - Casal Paralel - Sant anyes - A càrrec de la Veïnatge d'Andorra la Vella - Tots els públics

Visita Centre Triatge Envasos
18h a 20h - Centre de Triatge del Centre d'Enxanador - Dirigida a membres d'AGREDA

Activitat "Taller RECICLA-ART"
18h30 - Ordoño - Iniciativa de la Veïnatge d'Ordoño

Vide dressings: Mercat de roba i complementos de 2a mà dels Pirineus
18h a 19h - La Passera - La Guàrdia i La Fonteta

12a Edició Els Encants d'UNICEF. Mercat de moda solidària
18h30 a 20h - Ordoño - La Fonteta - Av. Paralel 31 - Andorra la Vella

Taller de bioplàstics amb residus orgànics
18h30 - Ordoño - Escola enderrera d'Ordoño

DISSABTE 25

Vide dressings: Mercat de roba i complementos de 2a mà dels Pirineus
18h a 19h - La Passera - La Guàrdia i La Fonteta

12a Edició Els Encants d'UNICEF. Mercat de moda solidària
18h30 a 20h - Ordoño - La Fonteta - Av. Paralel 31 - Andorra la Vella

DUMENGE 26

Vide dressings: Mercat de roba i complementos de 2a mà dels Pirineus
18h30 a 19h - La Passera - La Guàrdia i La Fonteta

*Reserva prèvia o per a més informació:

ANDORRA SOSTENIBLE i GOVERN:
+34 923 250 o andorra@sostenibleandorra.ad

COMU D'ENXANADOR:
+34 923 223 o mediamillan@enxanador.ad

COMU D'ORDENO:
+34 923 156 o saubolics@ordeno.ad

COMU D'ANDORRA LA VELLA:
+34 923 028

COMU D'ESCALDES-ENGORDANY:
+34 923 075 o sostenibilitat@e-a.ad

CRASA:
+34 921 919 o ctra@ctra.ad

Tota la Setmana

Andorra la Vella - Concurs de Reciclatges i Creació
Busca un objecte envasat reciclat, dibuixa i fotografa'l. Dirigida a menús de 4 a 12 anys.

A totes les parroquies
Instal·lació d'estructures en forma de cor per recollir talls d'envasos.

Figura 12. Cartells promocionals de les activitats de la Setmana europea de la prevenció de residus 2023

- PRE-8. Potenciar la reducció de materials d'un sol ús en esdeveniments festius, culturals i esportius i en l'àmbit escolar

La utilització de materials d'un sol ús i de vida útil molt curta està present en la celebració d'esdeveniments en què participa una elevada quantitat de gent, amb el resultat d'una generació important de residus.

Per minimitzar aquesta generació, Andorra Sostenible posa a disposició dels ciutadans i les entitats el servei de préstec de la vaixel·la reutilitzable. En aquest 2023 s'ha cedit el material sis vegades i s'ha donat així servei a 317 usuaris.

Figura 13. Vaixel·la reutilitzable (Andorra Sostenible)

- PRE-9. Promoció de l'ús responsable del paper i de la digitalització de l'Administració

L'Administració pública és una de les organitzacions consumidores de paper que disposen de més alternatives per gestionar correctament la documentació evitant consumir aquest material. En aquest sentit, l'Administració ja disposa d'un pla estratègic de transformació digital, tant per a l'àmbit de la mateixa Administració com de les empreses, i està posant a disposició del ciutadà nous tràmits electrònics.

D'altra banda, la LEC determina a l'article 24 que queda prohibit repartir publicitat no nominal a les bústies en què s'indiqui expressament que no es vol rebre aquest tipus de publicitat. Per aquesta raó, s'ha recuperat la campanya "No publi", dirigida als ciutadans, i se n'ha fet difusió a les xarxes socials.

Figura 14. Difusió a les xarxes socials i adhesius de la Campanya "No publi"

- Altres accions de prevenció

A més d'aquestes accions, el 2023 també se n'han dut a terme d'altres, com ara:

El **banc d'aliments de Càritas** té per objectiu ajudar les famílies més necessitades i alhora minimitzar la quantitat d'aliments que es llencen a les escombraries. El 2023 s'han recollit **19,1 tones** d'aliments, de les quals unes 2,3 tones (un 12% de les entrades d'aliments) corresponen a aliments que si no s'haguessin aprofitat haurien esdevingut residus. Aquests aliments, i altres recursos per garantir l'alimentació dels beneficiaris, s'han distribuït entre 115 famílies beneficiàries.

D'altra banda, des que es va crear al juny del 2020 degut a la situació d'emergència sanitària, la **Creu Roja** ha continuat donant servei al seu banc d'aliments. Segons informació facilitada per l'entitat, durant el 2023 s'han recollit **23,8 tones** d'aliments i productes. No es disposa de les dades segregades corresponents a aliments i productes que haurien esdevingut residus. Aquest recapte d'aliments i productes ha permès atendre 228 famílies, que han estat beneficiàries de la botiga solidària.

PROGRAMA 2: PREPARACIÓ PER A LA REUTILITZACIÓ (PxR)

La preparació per a la reutilització (PxR) s'emmarca en el segon esglau de l'ordre de la jerarquia de la gestió de residus, després de la prevenció. S'entén per PxR totes les operacions de valorització –revisió, neteja i reparació per a la recuperació– mitjançant les quals un producte o els seus components, que han esdevingut residus, són preparats per facilitar-ne la reutilització sense necessitat de cap altre procés de transformació previ.

Les actuacions que es deriven d'aquest programa són les de la taula següent:

ACTUACIÓ		
PxR-1	Foment de les deixalleries com a espais de reutilització i PxR	
PxR-2	Desenvolupament de la metodologia per a la quantificació de la reutilització i la PxR	
PxR-3	Foment de la reutilització de material escolar i esportiu a les escoles	
PxR-4	Tallers formatius en reparació i recuperació	
PxR-5	Creació d'una xarxa d'espais per a la reutilització i la PxR i d'un web d'intercanvi	

Taula 3. Actuacions del programa de preparació per a la reutilització

Els objectius específics d'aquest programa són:

a) Quantitatius:

- Incrementar l'índex de PxR i reciclatge fins com a mínim el 55% el 2025, el 60% el 2030 i el 65% el 2035.

b) Quantitatius:

- Promoure les pràctiques de PxR en tots els àmbits.

L'actuació estratègica d'aquest programa és el foment de les deixalleries com a espais de reutilització i PxR.

Així doncs, i durant l'any 2023, les accions desenvolupades han estat les següents:

- PxR-1. Foment de les deixalleries com a espais de PxR i reutilització

La reutilització dels articles i materials queda dins del primer principi jeràrquic en la gestió de residus –la prevenció–, ja que, allargant la vida útil dels béns i dels productes, d'una banda s'aconsegueix disminuir el consum d'articles nous i de l'altra s'evita que els productes canviïn de condició i esdevinguin residus.

En aquest punt cal destacar la iniciativa Komtoka, promoguda per la Deixalleria de les Valls del Nord (Comú d'Ordino - Comú de la Massana) des del 2022 i accessible al seu lloc web, <https://deixalleriavallsdelnord.ad/>.

- PxR-3. Foment de la reutilització de material escolar i esportiu a les escoles

Aquesta acció tracta de fomentar la reutilització de material escolar i esportiu a les escoles, cosa que permetrà allargar-ne la vida útil i reduir el consum d'articles nous, minimitzant la generació de residus. Portar a terme aquesta acció als centres escolars té el valor afegit de tractar els criteris de consum responsable amb els alumnes, que seran transmissors dels missatges a l'entorn familiar. També cal destacar l'estalvi econòmic que això suposaria per a les famílies.

Durant el 2023 algunes de les escoles del país han fet mercats de segona mà o d'intercanvi de materials, com ara material esportiu (esquí i altres esports) i altres tipologies de material com llibres, roba o joguines, entre d'altres.

Figura 15. Logotip d'Escola Verda

- Altres accions destinades a la preparació per a la reutilització

- Pneumàtics usats

Els pneumàtics usats que rep la deixalleria industrial de CTRASA són exportats a una planta de reciclatge autoritzada. Aquí se'n fa una segregació prèvia i se separen els pneumàtics aptes per ser reutilitzats dels que seran valoritzats. L'any 2023 s'han reutilitzat **64,3 tones** de pneumàtics, xifra que representa un 6,8% dels exportats.

- Tèxtil

Al setembre 2019, Càritas Andorrana va inaugurar el seu projecte de rober amb l'objectiu de donar més facilitats als usuaris i augmentar la reutilització i el reciclatge del tèxtil.

L'any 2023, el rober de Càritas ha recollit **72 tones**, de les quals internament s'ha aprofitat el 32% internament, que s'ha destinat a les donacions o la venda com a roba de segona mà. La resta s'exporta a plantes per a la reutilització i el reciclatge del tèxtil.

PROGRAMA 3: RECICLATGE (REC)

Aquest programa incorpora els objectius i les actuacions relacionats amb les operacions de reciclatge que es porten a terme amb les fraccions de la recollida selectiva. Està adreçat a establir el marc operatiu que permeti una millora important dels resultats actuals per assolir els objectius establerts pel pla en relació amb aquest àmbit.

ACTUACIÓ		
REC-1	Implementació de nous models de recollida i millora dels existents	
REC-2	Caracteritzacions periòdiques de les fraccions de residus majoritàries	
REC-3	Circuits alternatius per a productors singulars	
REC-4	Millora del reciclatge dels residus del sector de la construcció	∞ENEC
REC-5	Fi de la condició de residu	
REC-6	Residus associats a una problemàtica específica	

Taula 4. Actuacions del programa de reciclatge

Els objectius específics d'aquest programa són:

a) Quantitatius:

- Incrementar l'índex de PxR i reciclatge fins com a mínim el 55% el 2025, el 60% el 2030 i el 65% el 2035.
- Incrementar l'índex de reciclatge d'envasos lleugers fins al 65% el 2025 i el 70% el 2030.
- Incrementar l'índex de recollida selectiva d'ampolles de plàstic d'un sol ús per a begudes de fins a 3 litres fins al 77% el 2025 i el 90% el 2029.

b) Quantitatius:

- Ampliar la recollida selectiva de les fraccions de matèria orgànica, residus tèxtils i residus perillosos domèstics.

Les actuacions estratègiques d'aquest programa són la implementació de nous models de recollida i millora dels existents i gestió de les fraccions, i l'establiment de circuits alternatius per a productors singulars.

Les accions desenvolupades durant el 2023 han estat les següents:

- REC-1. Implementació de nous models de recollida i millora dels existents

Aquesta actuació inclou la incorporació de les noves recollides selectives i també les millores que caldrà assumir en les existents per assolir els objectius establerts al pla pel que fa a l'índex de PxR i reciclatge.

D'altra banda, finalitzada la recollida, s'han de tractar els residus segregats. Aquesta actuació proposa incrementar el coneixement de les tècniques de tractament de les fraccions per facilitar la presa de decisió sobre la possibilitat d'executar les infraestructures i els equipaments de tractament necessaris al país, opció emmarcada en el principi d'autosuficiència i proximitat en allò relatiu al trasllat i el tractament de residus.

- REC-1. Implementació de nous models de recollida i millora dels existents i gestió de les fraccions
 - REC-1.1 Implementar la recollida selectiva i la gestió de la matèria orgànica

Des de l'octubre del 2017 s'efectua la recollida i la gestió de la matèria orgànica prop de grans productors, en què participen els productors singulars de manera obligatòria (grans centres comercials) i altres productors amb caràcter voluntari (comerços, hotels, restaurants, escoles i l'hospital).

Durant el 2023 s'ha licitat i adjudicat el nou contracte de recollida i gestió de la matèria orgànica prop de grans productors, amb la participació del Govern i tots els comuns.

Per tal de complir els objectius marcats a la LEC, –assolir com a mínim fins al 55% de preparació per a la reutilització i el reciclatge dels residus urbans el 2025, fins al 60% el 2030 i fins al 65% el 2035–, caldrà anar ampliant de manera progressiva la implantació d'aquesta recollida a tots els grans productors i, posteriorment, afegir-hi la recollida domèstica de la ciutadania.

Així doncs, durant el 2023 s'han recollit **916,8 tones** de matèria orgànica procedent de 87 productors (11 d'obligatoris i 76 de voluntaris), que s'han exportat a una planta de compostatge pròxima al país.

Part del compost generat s'ha recuperat i s'ha posat a disposició dels comuns per utilitzar-lo a Andorra, en parcs i jardins.

D'altra banda, el Govern va encarregar un estudi per avaluar la possibilitat d'implantar una planta de biometanització al país per al tractament d'aquests residus.

- REC-1.2 Millorar i ampliar la recollida selectiva dels residus tèxtils i la seva gestió

L'objectiu d'aquesta acció és ampliar els punts d'aportació actuals per garantir a la població una cobertura màxima d'aquest servei el 2025. Cal recordar que la modificació de l'article 29 de la Llei de residus, mitjançant la LEC, va determinar que els comuns havien d'incloure els residus tèxtils, entre d'altres, dins de la recollida de residus urbans.

Durant el 2023 alguns comuns han començat a instal·lar nous contenidors per recollir aquesta fracció selectivament. La implantació d'aquests nous punts de recollida del residu tèxtil s'ha reflectit en l'augment de tones recuperades, **41,4 tones** al 2023, enfront les 36,2 tones al 2022 o les 14,6 tones del 2021.

La ubicació dels contenidors de residus tèxtils es pot consultar a la pàgina web de Medi Ambient <https://www.mediambient.ad/recollides-selectives/altres-recollides>.

- REC-1.3. Millorar i ampliar la recollida selectiva i la gestió dels residus perillosos domèstics

Els residus perillosos d'origen domèstic engloben una àmplia gamma de materials i aparells que contenen substàncies perilloses. Alguns exemples d'aquests residus generats a les llars són pintures i vernissos, dissolvents, plaguicides, productes de neteja que continguin substàncies perilloses, medicaments sense utilitzar, determinats residus de les activitats de bricolatge i automanteniment de vehicles, etc.

Actualment, la recollida selectiva dels residus perillosos d'origen domèstic es faa les deixalleries i minideixalleries comunals. L'objectiu d'aquesta acció és ampliar els punts d'aportació actuals per garantir a la població una cobertura màxima.

En aquest sentit, durant el 2023 es van lliurar nous contenidors de piles i mòbils a la Fundació Privada Nostra Senyora de Meritxell, responsable del contracte de recollida, emmagatzematge, tria i transport d'aquests residus. Actualment hi ha aproximadament uns 700 punts de recollida distribuïts en diferents establiments i administracions públiques arreu del país.

Figura 16. Imatge del lliurament de contenidors a l'FPNSM

- REC-1.4. Millorar la recollida selectiva i la gestió de les fraccions de paper i cartró, envasos lleugers i vidre

Tot i que les recollides selectives de les principals fraccions implementades a hores d'ara –el paper i cartró, els envasos lleugers i el vidre– estan implementades des de fa temps, encara es troben dins dels contenidors corresponents materials no sol·licitats (impropis). Per tant, es pot considerar que en algunes de les fraccions encara es té un potencial de millora considerable.

Alguns comuns han començat a treballar en proves pilot relacionades amb els sistemes de recollida selectiva de residus, com ara les iniciatives de recollida porta a porta dels comuns d'Andorra la Vella i Escaldes-Engordany.

D'altra banda, el Govern ha posat en marxa una visita virtual al Centre de Triatge d'Envasos per tal d'apropar la planta a la ciutadania i sensibilitzar-la respecte a la tipologia de residus que han d'anar al contenidor groc, així com al triatge de les fraccions. La visita virtual està disponible a la pàgina web <https://www.mediambient.ad/centre-triatge-enzasos>

Figura 17. Visita virtual del Centre de Triatge d'Envasos

- Altres actuacions relacionades amb la recollida selectiva i la gestió de residus

El 2017 es van instal·lar a totes les parròquies, a més del Pas de la Casa, sengles deixalleries mòbils per tal d'apropar la recollida selectiva als ciutadans en punts repartits per cada parròquia. En aquests remolcs es poden dipositar bombetes i fluorescents, petits electrodomèstics, radiografies, piles i bateries, aerosols, tòners i material informàtic o olis vegetals.

Aquest projecte es troba totalment consolidat, amb una recuperació total de residus de 2,1 tones al 2023.

- REC-2. Realització de caracteritzacions periòdiques de les fraccions de residus majoritàries

La caracterització de residus és la tipificació, la selecció, la separació i la pesada dels residus aportats en una determinada fracció i constitueix una premissa clau a l'hora de gestionar correctament els diferents fluxos de residus, ja que dona informació sobre l'eficiència de les recollides i el tipus de materials no sol·licitats, cosa que permet

orientar les actuacions que cal endegar en l'àmbit de la sensibilització, del sistema de recollida i del tipus de tractament, perquè influeixin en la millora dels resultats.

Aquest any 2023 s'han dut a terme caracteritzacions de les fraccions de recollida selectiva majoritàries. En línies generals, s'ha trobat una disminució en la qualitat del residu recollit a cada contenidor.

- REC-6. Identificació i gestió dels residus associats a una problemàtica específica
 - REC-6.2. Residus sanitaris de la ciutadania

Els medicaments caducats són un residu específic que cal gestionar de forma correcta. En el cas dels medicaments produïts als centres i serveis sanitaris, queden coberts per la reglamentació específica del 17 de gener del 2007 que regula la gestió dels residus sanitaris.

D'altra banda, els residus de medicaments domèstics, és a dir, medicaments caducats o restes de medicaments que no s'utilitzen i que genera la ciutadania, s'han de portar als punts de recollida establerts a tots els centres de salut –en total són 11 centres– i a les deixalleries comunals.

L'any 2023 s'han recollit 6 t de medicaments caducats, 2,3 de les quals s'han recuperat gràcies a la recollida dels medicaments caducats als centres d'atenció primària.

PROGRAMA 4: RESPONSABILITAT AMPLIADA DEL PRODUCTOR (RAP)

La *responsabilitat ampliada del productor* (RAP) es defineix com el conjunt de mesures adoptades per garantir que els productors i els importadors de productes assumeixin la responsabilitat financera, o financera i organitzativa, de la gestió de la fase de residu del cicle de vida del producte. És a dir, l'objecte del sistema és transferir les despeses i les obligacions de gestió a la persona física o jurídica que introdueix el producte al mercat. Aquesta figura contribuirà a sufragar les despeses associades a la gestió de determinats tipus de residus dels productes que es posen al mercat.

ACTUACIÓ		
RAP-1	Determinar les fraccions susceptibles de RAP i la metodologia d'implementació	
RAP-2	Implementació de la RAP d'envasos lleugers	
RAP-3	Estudis de viabilitat d'implementació d'un sistema de dipòsit, devolució i retorn d'envasos (SDDR)	
RAP-4	Definir el concepte de RAP en el sector de la construcció	∞ENEC

Taula 5. Actuacions del programa de responsabilitat ampliada del productor

L'actuació estratègica d'aquest programa és determinar les fraccions susceptibles de RAP i la metodologia d'implementació.

Durant el 2023 no s'ha pogut engegar cap acció dins d'aquest programa.

PROGRAMA 5: SEGUIMENT DE LES INSTAL·LACIONS DE GESTIÓ DE RESIDUS (IGR)

Aquest programa té com a objectiu principal disposar d'informació sobre les operacions de tractament de residus –facilitant el seguiment de les activitats que es porten a terme a les instal·lacions de gestió– i detectar oportunitats per millorar-les.

ACTUACIÓ		
IGR-1	Seguiment, control i optimització del Centre de Tractament de Residus (CTRASA)	
IGR-2	Seguiment, control i optimització d'altres instal·lacions de gestió de residus	
IGR-3	Desenvolupament d'un sistema digital de gestió i control de la informació	

Taula 6. Actuacions del programa de seguiment de les instal·lacions de gestió de residus

- IGR-1. Seguiment, control i optimització del Centre de Tractament de Residus (CTRASA)

Al 2023 s'ha continuat efectuant el seguiment del nou marc jurídic de CTRASA.

- IGR-2. Seguiment, control i optimització d'altres instal·lacions de gestió de residus

En aquest marc, s'han fet inspeccions aleatòries de les plantes de gestió de residus per part dels tècnics de la Unitat d'Economia Circular, així com el seguiment dels llibres de control (registre d'entrades i sortides) dels gestors privats de residus.

- IGR-3. Desenvolupament d'un sistema digital de gestió i control de la informació

Durant el 2023, s'ha començat a treballar en l'actualització de la plataforma de trasllat de residus que el Govern té implementada per tal de fer un control més eficient de les exportacions de residus.

PROGRAMA 6: GOVERNANÇA, AVALUACIÓ I SEGUIMENT DEL PLA (GAS)

El seguiment del grau d'acompliment del Pla és responsabilitat de la Comissió de Coordinació i Desenvolupament del PNR. El Pla s'ha de revisar cada cinc anys per incorporar-hi possibles modificacions, tal com estableix l'article 11 de la Llei 25/2004, de 14 de desembre, de residus. En funció dels resultats de les tasques de seguiment es podran proposar modificacions del PNR.

ACTUACIÓ		
GAS-1	Anàlisi i optimització del cost de la recollida i del tractament de les principals fraccions	
GAS-2	Enfortir el paper de la Comissió de Desenvolupament i Coordinació del PNR en el seguiment de l'assoliment dels objectius del pla	
GAS-3	Estudi de viabilitat de la repercussió dels costos dels serveis als usuaris	

Taula 7. Actuacions del programa de governança, avaluació i seguiment del Pla

L'objectiu principal d'aquest programa és disposar d'eines de governança, avaluació i seguiment del PNR.

Les actuacions estratègiques d'aquest programa són l'anàlisi i l'optimització del cost de la recollida i del tractament de les principals fraccions, i enfortir el paper de la Comissió de Desenvolupament i Coordinació del PNR en el seguiment de l'assoliment dels objectius del pla.

- GAS-2. Enfortir el paper de la Comissió de Desenvolupament i Coordinació del PNR

Per tal que totes les accions relacionades amb el PNR - Horitzó 2035 s'hi puguin vincular, s'ha proposat la creació d'un nou logotip que haurà d'acompanyar les accions derivades. Durant el 2023 s'ha encetat aquesta proposta però no s'ha finalitzat.

- Altres accions relacionades amb la governança, l'avaluació i el seguiment del Pla
 - Altres normatives relacionades en matèria de residus i d'economia circular

No cal oblidar que el PNR està relacionat amb l'ENEC, i l'ENEC amb la LEC. Així doncs, seguint les disposicions marcades a la LEC, durant el 2023 es van tornar a convocar els ajuts relacionats amb l'economia circular mitjançant l'edicta del 29-3-2023 pel qual es fa pública l'obertura de la convocatòria dels ajuts a la promoció de l'economia circular per al 2023.

5. GESTIÓ DELS RESIDUS URBANS A ANDORRA

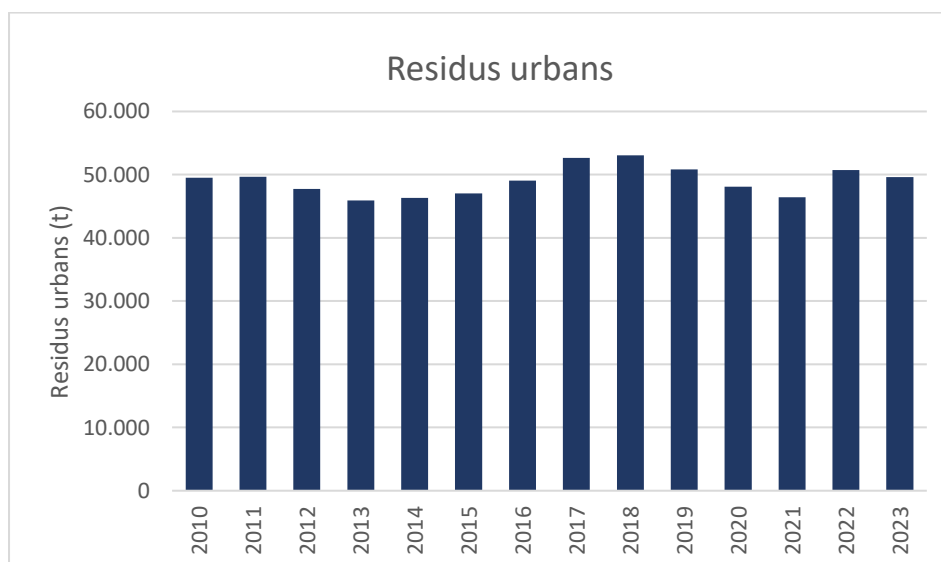
D'acord amb la Llei 25/2004, del 14 de desembre, de residus, els residus urbans són els generats en domicilis particulars i en comerços i serveis. En aquest sentit, i prenent com a guia la Directiva UE 2018/851 del Parlament Europeu i del Consell, del 30 de maig del 2018, per la qual es modifica la Directiva 2008/98/CE, sobre els residus, es consideren com a residus urbans la fracció de rebuig d'origen domèstic, les fraccions recollides selectivament com el paper i el cartró, el vidre, els envasos, el tèxtil, els olis vegetals usats, els medicaments, les piles i la matèria orgànica, els residus voluminosos com mobles i matalassos, i tots els residus recollits de manera segregada i aportats a les deixalleries comunals, com metalls, residus d'aparells elèctrics i electrònics, tòners, fluorescents i envasos de pintures. També s'hi inclouen els residus del sector comercial i serveis i de la petita indústria aportats a la deixalleria industrial. No s'hi inclouen els residus de la producció, l'agricultura, la silvicultura, les estacions de tractament d'aigües residuals i les plantes de tractament de residus, els residus procedents dels vehicles al final de la seva vida útil i els residus de la construcció.

Els residus urbans generats a Andorra l'any 2023, agrupats per la jerarquia de gestió, són els següents:

Operacions de gestió de residus	Tones
PREPARACIÓ PER A LA REUTILITZACIÓ	72
RECICLATGE (inclou altres valoritzacions diferents de l'energètica)	17.614
VALORITZACIÓ ENERGÈTICA	31.456
ELIMINACIÓ	493
Total	49.635

Taula 8. Dades dels residus urbans generats a Andorra segons la jerarquia de residus

Al gràfic següent es mostra l'evolució dels *residus urbans* generats en els darrers anys, segons la definició de residus urbans de la Directiva UE 2018/851.

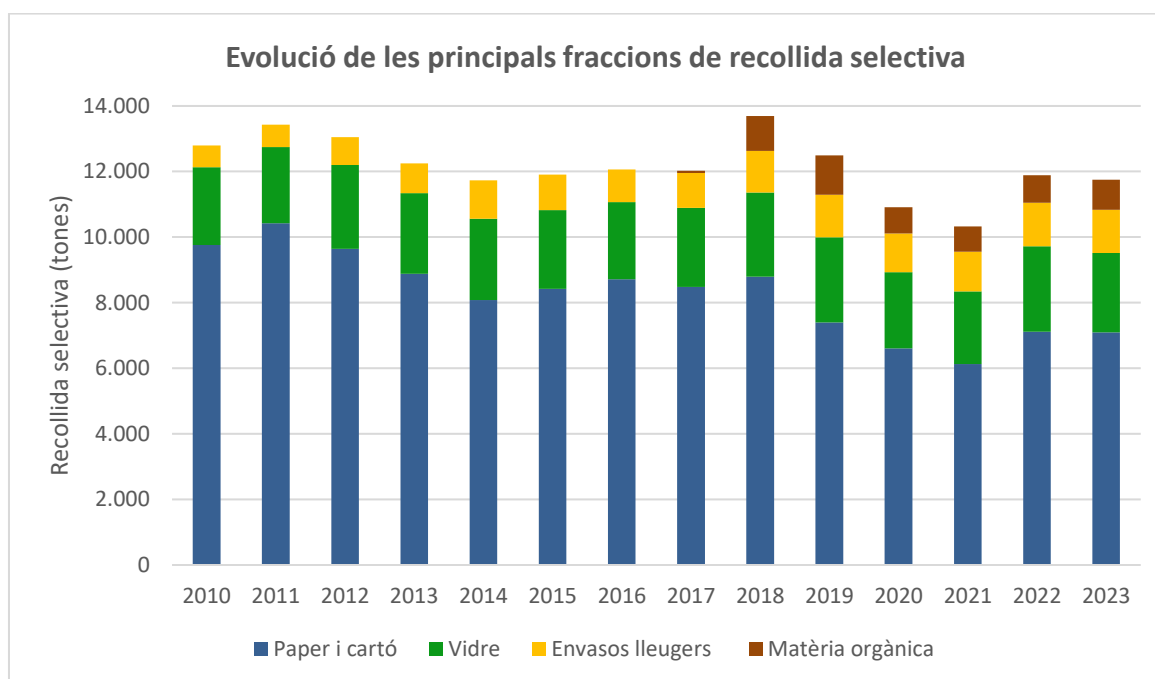

Gràfic 1. Evolució dels residus urbans (segons la definició de la Directiva 2018/851)

5.1. PREPARACIÓ PER A LA REUTILITZACIÓ I EL RECICLATGE

La recollida selectiva de les principals fraccions (paper i cartró, vidre i envasos lleugers) està ben implantada avui dia al país; s'hi han d'afegir les recollides selectives d'altres residus com els tèxtils, les piles, els olis vegetals, els RAEE i els voluminosos. Durant els darrers anys s'ha incorporat la recollida selectiva de matèria orgànica dels grans productors.

En el gràfic següent es mostra l'evolució de les principals fraccions reciclables recollides selectivament: paper i cartró, vidre, envasos lleugers i matèria orgànica dels grans productors.

Gràfic 2. Quadre de l'evolució de les principals recollides selectives

Com es pot observar, la recollida neta selectiva de les principals fraccions el 2023 es manté estable respecte a l'any anterior, tot i que ha disminuït un 1%.

Les variacions de les principals fraccions recollides selectivament (vidre, envasos lleugers, paper i cartró) l'any 2023 són les següents:

	2022	2023	Variació respecte a l'any anterior
Vidre	2.601	2.420	-7,0%
Envasos lleugers	1.332	1.320	-0,9%
Paper i cartró	7.118	7.093	-0,3%

Taula 9. Variació de les principals fraccions recollides selectivament

Pel que fa a la recollida selectiva de matèria orgànica per part dels grans productors, la quantitat recollida el 2023 ha sigut superior a la de l'any anterior.

	2022	2023	Variació respecte a l'any anterior
Matèria orgànica	836	917	+9,7%

Taula 10. Variació de la recollida selectiva de la matèria orgànica per part dels grans productors

En línies generals, aquest any s'han mantingut els nivells de recollida selectiva neta de les fraccions de vidre, envasos lleugers, paper i cartró i matèria orgànica. No obstant això, cal anotar que amb les noves caracteritzacions de les fraccions selectives que s'han dut a terme el 2023 s'ha pogut detectar una disminució en la qualitat de la recollida respecte a les caracteritzacions disponibles de l'any 2016.

Altres residus amb recollida selectiva són, per exemple, els olis vegetals usats, que són els que es generen a les cuines domèstiques i a les cuines del sector de l'hoteleria. La segregació d'aquest residu d'olis vegetals és obligatòria per al sector de l'hoteleria, d'acord amb el Decret relatiu a la declaració del sector de l'hoteleria com a productor singular de residus d'envasos, de vidre, de cartró i d'olis vegetals usats, del 9 d'abril del 2008. La recollida de l'oli vegetal és un servei públic gratuït que es presta des de l'any 1997 mitjançant una concessió administrativa del Govern.

L'oli vegetal recollit a diversos punts del territori l'emmagatzema un gestor autoritzat i posteriorment s'exporta per valoritzar-lo en la producció de biodièsel. Durant l'any 2023 se n'han recollit 337,2 t, cosa que representa un 1% més que l'any anterior.

En la darrera revisió del PNR per al període 2017-2020, l'objectiu de reciclatge fixat per al 2020 era del 50% (incloent-hi la preparació per a la reutilització), en consonància amb els criteris de la Directiva 2008/98/CE, de residus.

D'altra banda, la Llei 25/2022, del 30 de juny, d'economia circular s'alinea amb les directives europees i incorpora els objectius marcats a la Directiva UE 2018/851 del Parlament Europeu i del Consell, del 30 de maig del 2018, per la qual es modifica la Directiva 2008/98/CE, sobre els residus. En concret es marca com a objectiu augmentar els percentatges de preparació per a la reutilització i el reciclatge dels residus fins a assolir, com a mínim, els nivells establerts en les directives de la Unió Europea corresponents als períodes 2025 (55%), 2030 (60%) i 2035 (65%), els quals s'integren i s'actualitzen en el programa corresponent de l'Estratègia d'economia circular quan escaigui.

El càlcul de l'índex de reciclatge per a l'avaluació del compliment dels objectius es fa d'acord amb la Decisió d'execució 2019/1004 de la Comissió, del 7 de juny del 2019. Segons aquesta Decisió, per al càlcul, abans de l'any 2025, es podran continuar utilitzant els mètodes de càlcul establerts a la Decisió 2011/753/UE de la Comissió, del 18 de novembre del 2011, en què s'establien quatre mètodes, i a partir de l'any 2025 només hi haurà una metodologia única que es basarà en les dades de tots els residus municipals.

Els quatre mètodes són:

- Mètode 1: la preparació per a la reutilització i el reciclatge de residus domèstics de paper, metall, plàstic i vidre.

- Mètode 2: la preparació per a la reutilització i el reciclatge de residus domèstics de paper, metall, plàstic, vidre i altres tipus individuals de residus domèstics o de residus similars d'altres procedències.

- Mètode 3: la preparació per a la reutilització i el reciclatge dels residus domèstics.

- Mètode 4: la preparació per a la reutilització i el reciclatge dels residus urbans.

Els darrers anys Andorra ha utilitzat el mètode de càlcul 1, basat en les principals fraccions de recollida selectiva (paper i cartró, vidre i envasos lleugers).

El **percentatge de reciclatge obtingut ha estat del 49,4%**, valor similar a l'any anterior; així doncs, s'ha assolit l'objectiu marcat per al 2020, del 50% en pes dels residus destinats a la preparació per a la reutilització i el reciclatge.

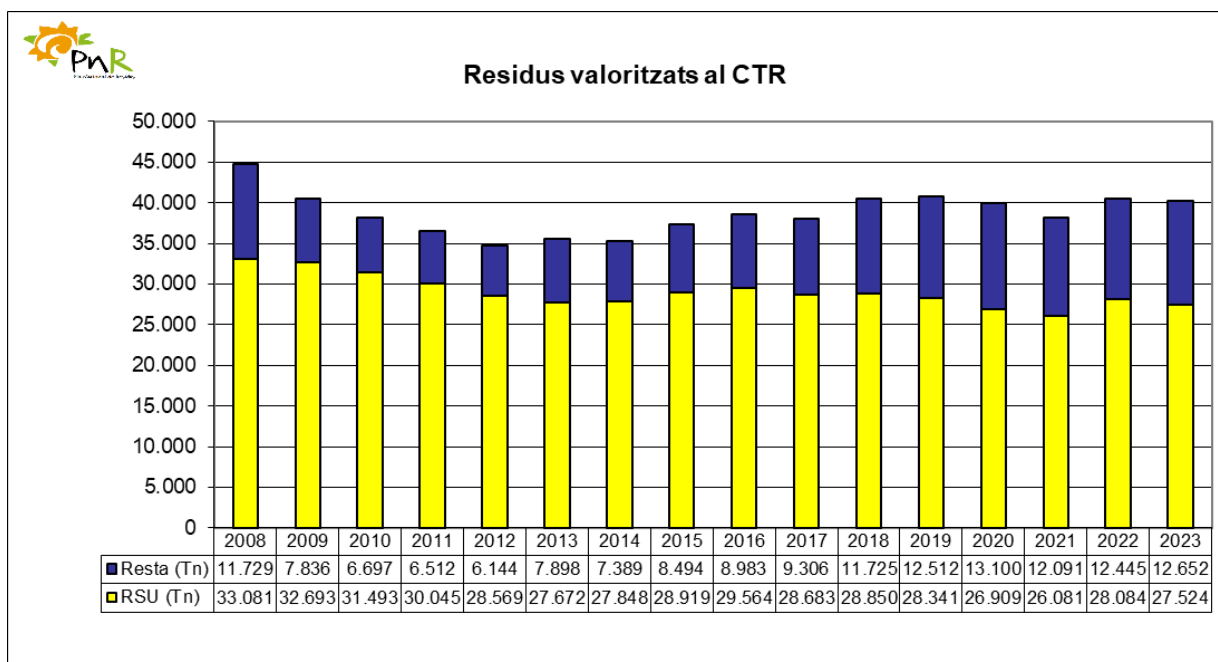
5.2. ALTRES VALORITZACIONS DE RESIDUS

Residus carnis: els residus carnis es valoritzen energèticament al CTR; només les quantitats rebudes durant les aturades tècniques del CTR són exportades per valoritzar-les energèticament i en la producció de biodièsel. Durant l'any 2023 se n'han exportat 42,3 t.

5.3. VALORITZACIÓ ENERGÈTICA DE RESIDUS AL CTR

Els residus domèstics i els assimilables a urbans es valoritzen energèticament al CTR, de manera que, mitjançant el procés de combustió, es recupera una part de l'energia en forma d'electricitat i a partir de l'any 2020 en forma de calor, que s'aprofita mitjançant la nova xarxa de calor urbana a Andorra la Vella.

L'any 2023 s'han rebut a la planta 40.176 t de residus d'Andorra.

Gràfic 3. Residus rebuts al CTR procedents d'Andorra

A més, el CTR ha valoritzat energèticament 8.456 t de residus sòlids urbans pretractats procedents de la Cerdanya, d'acord amb l'autorització del Govern d'importar un màxim de 10.000 t a l'any de residus urbans pretractats procedents de la Cerdanya. Els residus importats corresponen al 17,7% del total dels residus valoritzats energèticament pel CTR.

La valorització energètica de la totalitat dels residus ha generat **16.608 MWh** d'energia elèctrica, que s'han injectat a la xarxa elèctrica de FEDA, i **14.323 MWh** d'energia tèrmica, que s'han injectat a la xarxa de calor de FEDA Ecoterm.

El possible decalatge entre les dades publicades pel CTR i les dades del gràfic anterior es deu a la quantitat de residus que ha rebut el Centre l'any 2023, que s'han emmagatzemat i que, en acabar l'any, no s'han valoritzat energèticament.

5.4. ALTRES VALORITZACIONS ENERGÈTIQUES

Medicaments citotòxics i citostàtics: són recollits directament per gestors autoritzats al Servei Andorrà d'Atenció Sanitària (SAAS) a causa de la seva alta toxicitat. Després són exportats a una planta de valorització energètica autoritzada fora del país.

5.5. RESIDUS DESTINATS A L'ELIMINACIÓ

Residus especials recollits selectivament en petites quantitats: es tracta de residus específics que poden ser perillosos, com per exemple piles, tòners, fluorescents, residus fotogràfics, pintures, medicaments caducats, aerosols, etc., que es produeixen en petites quantitats i que són aportats per particulars a les deixalleries comunals o

per industrials a la deixalleria industrial. Aquests residus s'exporten de manera conjunta a una planta de transferència de residus, on es valoritzen els elements valoritzables i s'eliminen de forma segura els elements no valoritzables. La part valoritzable és minoritària; per això es comptabilitzen com a eliminats, tot i que se'n fa una valorització prèvia.

Residu de la neteja viària: es tracta del residu generat en la neteja de la xarxa viària. El contingut elevat de sorra i pedres d'aquesta tipologia de residu fa que la valorització energètica al CTR sigui inviable i, per tant, s'exporta per dipositar-lo en un abocador controlat.

Govern d'Andorra

www.mediambient.ad